REGIOPLAN

EVALUATIE CAMERATOEZICHT AMSTERDAM CENTRUM

Vijfde meting - 2008

- eindrapport -

Drs. S. Dekkers
Drs. G. Homburg
R. Maathuis

Amsterdam, september 2008
Regioplan publicatienr. 1750

Regioplan Beleidsonderzoek
Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
Tel.: 020 - 5315315
Fax : 020 - 6265199

Onderzoek, uitgevoerd door Regioplan Beleidsonderzoek in opdracht van Stadsdeel Centrum van de gemeente Amsterdam.

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting I

1 **Inleiding** 1
1.1 Achtergrond 1
1.2 Doel- en vraagstelling 1
1.3 Aanpak 2
1.4 Leeswijzer 2

2 **Cameratoezicht in Amsterdam Centrum** 5
2.1 Organisatie 5
2.2 Geconstateerde incidenten 7
2.3 Opvolging politie 9
2.4 Cameratoezicht als instrument voor de politie 11
2.5 Knel- en verbeterpunten 12
2.6 Conclusie 14

3 **Objectieve veiligheid** 15
3.1 Slachtofferschap 15
3.2 Effect cameratoezicht 19
3.3 Verplaatsing 21
3.4 Conclusie 22

4 **Subjectieve veilgheid** 25
4.1 Onveiligheidsgevoelens 25
4.2 Onveiligheidsgevoelens en cameratoezicht 26
4.3 Conclusie 28

5 **Opvattingen over cameratoezicht** 31
5.1 Bekendheid en bewustzijn van cameratoezicht 31
5.2 Opinie over cameratoezicht 32
5.3 Privacy 33
5.4 Conclusie 34

6 **Cameratoezicht: hoe verder?** 35
6.1 Conclusie 35
6.2 Continueren 36
6.3 Op welke wijze continueren 37

Bijlage Methodeverantwoording 39

SAMENVATTING

Cameratoezicht in Wallen- en Nieuwendijkgebied
Sinds februari 2004 wordt er cameratoezicht toegepast in het Wallengebied en het Nieuwendijkkwartier. Sinds de invoering van de Wet cameratoezicht op openbare plaatsen in 2006 geldt de beslissing over (de continuering van) cameratoezicht op openbare plaatsen voor een bepaalde duur. In Amsterdam is het gebruikelijk cameratoezichtprojecten voor twee of drie jaar toe te staan. Eind 2008 beslist de deelraad over de continuering van cameratoezicht na 2008. Regioplan heeft een evaluatie uitgevoerd om deze beslissing te faciliteren. Deze evaluatie is een vervolgmeting op vier eerdere metingen die door DSP-groep zijn uitgevoerd.

Het aantal camera's is in de loop van de tijd gewijzigd door verplaatsing van camera's of het bijplaatsen van camera's. Momenteel hangen er 9 camera's in het Nieuwendijkgebied en 27 camera's in het Wallengebied. Het cameratoezicht wordt structureel live uitgekeken van 19.00 tot 03.00 uur door Medewerkers Toezicht en Veiligheid (MTV'ers) van de dienst Stadstoezicht en incidenteel en bij acties door de politie. Door de uitkijkers worden gemiddeld vijf incidenten per dag geregistreerd in logboeken, met name drugsgerelateerde incidenten.

Objectieve veiligheid
Het slachtofferschap in de twee cameragebieden is flink gedaald ten opzichte van voor de invoering van cameratoezicht. Dit blijkt uit de enquêtes onder bezoekers en bewoners. Onder bewoners is het slachtofferschap significant gedaald. Voor bezoekers geldt dat het slachtofferschap al jaren relatief laag was. Er is echter wel een toename te constateren in de laatste meting. Ook uit de politiecijfers blijkt een afname in slachtofferschap sinds de invoering van cameratoezicht. Er is in het hele district en de hele regio een afname in slachtoffercijfers te constateren, maar in het Wallengebied is deze afname sterker dan in het Nieuwendijkgebied, de regio en het district.

Veel betrokkenen (bewoners, bezoekers, politiefunctionarissen, stadsdeel, gemeente en ondernemers) menen dat cameratoezicht een bijdrage heeft geleverd aan deze positieve ontwikkeling. Het blijft volgens hen wel lastig het effect direct toe te schrijven aan cameratoezicht, omdat het wordt toegepast in een mix aan maatregelen om de veiligheid te bevorderen. Bovendien spreken veel betrokkenen over verplaatsingseffecten, die door het effect van verspreiding en verdunning niet per definitie slecht zijn. De geïnterviewden geven aan dat de problemen zich verplaatsen naar de Dam, het Damrak, de Nes en de Wallen-Zuid. Verplaatsingseffecten zijn moeilijk te bewijzen aan de hand van politiecijfers, maar cameratoezicht heeft in ieder geval niet geleid tot een explosieve toename in incidenten in een geselecteerd verplaatsingsgebied. Dit betreft een groot deel van de Nieuwmarktbuurt, de Lastagebuurt en de Kloveniersburgwal.

Subjectieve veiligheid
Ten aanzien van de subjectieve veiligheid is er een verschil tussen het Nieuwendijkgebied en het Wallengebied. In het Nieuwendijkgebied zijn de onveiligheidsgevoelens afgenomen sinds de invoering van cameratoezicht. Ook wat betreft de ontwikkelingen in subjectieve veiligheid is het lastig om het directe effect van cameratoezicht te benoemen. De daling in onveiligheidsgevoelens in het Nieuwendijkkwartier past in een landelijke dalende trend. Deze trend geldt echter niet voor de regio Amsterdam-Amstelland, zodat het Nieuwendijkkwartier hier positief tegen afsteekt. Bovendien voelen bewoners in dit cameragebied zich veiliger in het gebied dan net daarbuiten. In het Wallengebied fluctueren de onveiligheidsgevoelens over de loop van de jaren, maar per saldo is er geen afname te constateren.

Opinie cameratoezicht
De bekendheid met cameratoezicht onder bewoners van het Wallengebied is bijna volledig. Het is opvallend dat een vijfde van de bewoners in het Nieuwendijkkwartier niet op de hoogte is van het cameratoezicht in hun buurt. De bekendheid onder bezoekers is lager. Er zijn verder veel voorstanders van cameratoezicht en het wordt veel minder als een inbreuk op de privacy ervaren dan bij de start van het toezicht.

Conclusie
De veiligheidssituatie is dus verbeterd sinds de invoering van cameratoezicht. In welke mate cameratoezicht hier een bijdrage aan heeft geleverd, is moeilijk te bepalen. Het wordt toegepast in een mix aan maatregelen en is daarmee één van de schakels in het veiligheidsbeleid. Het biedt aanvulling en ondersteuning aan andere maatregelen. Als de verschillende respondenten wordt gevraagd naar de bijdrage van cameratoezicht in de verbeterde veiligheidssituatie, delen zij deze vorm van toezicht een grote rol toe. Desondanks lost het cameratoezicht alleen, als losstaand instrument, de problemen niet op. Daarom zal de inzet van cameratoezicht altijd gepaard moeten gaan met flankerende maatregelen.

Continueren?
De positieve houding ten aanzien van cameratoezicht leidt dan ook tot de constatering dat er veel voorstanders zijn voor de continuering van cameratoezicht. Omdat cameratoezicht niet zomaar blijvend kan worden toegepast, vanwege het beginsel van proportionaliteit, is een goede onderbouwing van de voortzetting noodzakelijk. Het onderzoek heeft de volgende argumenten voor voortzetting van het cameratoezicht naar voren gebracht.

- De cameragebieden zijn nog steeds onveilig, zoals blijkt uit de Veiligheidsindex.
- Er zijn nog steeds veel problemen in de cameragebieden. Vooral het karakter van het Wallengebied maakt dat er sprake is van cumulatie van problemen.
- Cameratoezicht is een belangrijke schakel in de mix aan maatregelen om

de veiligheid te bevorderen.
- Er wordt weerstand verwacht bij een groot deel van de bewoners indien het cameratoezicht wordt weggehaald en dit zou consequenties kunnen hebben voor de subjectieve veiligheid.
- Het cameratoezicht sluit goed aan bij de doelstellingen van het project ‘1012’. Eén van de doelstellingen van dit project is het verbeteren van de veiligheidssituatie, waar cameratoezicht een bijdrage aan kan leveren.

Hoe verder?
Indien cameratoezicht wordt voortgezet na 2008, is het belangrijk dat voortdurend goed wordt nagedacht over de afbakening van het gebied en de plaatsing van de camera’s. Daarnaast is goede sturing op prioriteiten belangrijk, alsook het monitoren van de effecten van cameratoezicht. Daarbij is een aantal ontwikkelingen en verbeterpunten van belang, die met name liggen op het terrein van het verbeteren van de aansturing van de uitkijkers en de keuze voor de uitkijkuren.

1 INLEIDING

1.1 Achtergrond

De gemeente en de politie hebben een arsenaal aan instrumenten om de veiligheid in de binnenstad van Amsterdam te vergroten. Voorbeelden hiervan zijn de reguliere politie-inzet, de inzet van MTV'ers, de Vliegende Brigade (een team dat specifiek is gericht op het tegengaan van overlast), preventief fouilleren, het uitvaardigen van verwijderingsbevelen, de inrichting van de openbare ruimte, het kunnen sluiten van inrichtingen of woningen wegens drugshandel of -overlast en verschillende meldpunten (bijvoorbeeld het Meldpunt Zorg en Overlast en het Meldpunt Horecaklachten). Sinds 2004 is er cameratoezicht in het gebied rond de Nieuwendijk en op de Wallen. Het cameratoezicht wordt toegepast in deze mix aan maatregelen en moet hier een aanvulling op zijn en ondersteuning aan geven. Het doel van het cameratoezicht is het voorkomen van criminaliteit, het verbeteren van de hulpverlening, het opsporen van strafbare feiten en het vergroten van de veiligheid. Het stadsdeel en de gemeente Amsterdam financieren gezamenlijk de plaatsing van de camera's, de onderhoudskosten, het beheer en de Medewerkers Toezicht en Veiligheid (MTV'ers), die de beelden uitkijken.

Het cameratoezicht is over de periode 2004-2006 geëvalueerd. Op basis daarvan heeft de deelraad van het stadsdeel Centrum besloten om cameratoezicht in dit gebied na de eerste, experimentele periode te continueren. Sinds de invoering van de Wet cameratoezicht op openbare plaatsen in 2006 geldt de beslissing over (de continuering van) cameratoezicht op openbare plaatsen voor een bepaalde duur. In Amsterdam is het gebruikelijk cameratoezichtprojecten voor twee of drie jaar toe te staan. Naast effectiviteit (werkt het cameratoezicht?) is proportionaliteit een belangrijk criterium: past het middel van cameratoezicht bij het probleem? Wegen de effecten in voldoende mate op tegen de kosten (waaronder de inbreuk op de privacy)? Eind 2008 zal de deelraad op advies van het dagelijks bestuur opnieuw besluiten over cameratoezicht na 2008. Om deze beslissing te faciliteren, is een evaluatie uitgevoerd over de periode 2007-2008. Dit rapport is een weergave van deze evaluatie.

Dit rapport is een vervolgmeting. In 2003 is een nulmeting gehouden. In 2004, 2005 en 2006 zijn respectievelijk de 1-meting, 2-meting en 3-meting gehouden. Dit is de 4-meting, oftewel de vijfde meting.

1.2 Doel- en vraagstelling

Het doel van deze evaluatie is om informatie te genereren die input biedt voor de beslissing om cameratoezicht al dan niet te continueren.
In het onderzoek moeten de volgende vragen worden beantwoord:

1. Welke delicten, overtredingen en vormen van overlast zijn met het cameratoezicht geconstateerd en op welke manier is daaraan opvolging gegeven?
2. Wat zijn de effecten van het cameratoezicht in termen van het terugdringen van criminaliteit en het vergroten van de veiligheid?
3. Wat zijn de ervaringen van professionals met het cameratoezicht?
4. Wat zijn de ervaringen van buurtbewoners, ondernemers en bezoekers met het cameratoezicht?
5. Welke factoren zijn van invloed op de uitnutting van cameratoezicht?
6. In hoeverre zijn de doelstellingen van het cameratoezicht gehaald?
7. Wat zijn de knelpunten?
8. Welke criteria kunnen in de toekomst een rol spelen bij de beslissing over continuering van cameratoezicht?

1.3 Aanpak

In deze evaluatie wordt zo veel mogelijk aangesloten bij de eerdere metingen die door DSP-Groep zijn uitgevoerd. De evaluatie heeft de volgende onderdelen:

- enquêtering van bewoners en bezoekers;
- interviews met ondernemers;
- interviews met professionals (politie, Stadstoezicht, centrale stad, stadsdeel);
- interviews met privacydeskundigen;
- verzameling en analyse van politiecijfers;
- verzameling en analyse van logboeken van de uitkijkcentrale.

Het veldwerk is afgesloten met een discussiebijeenkomst met de bij het cameratoezicht meest direct betrokken partners. In deze bijeenkomst zijn de onderzoeksresultaten besproken en is gediscussieerd over de voortzetting van cameratoezicht.

In de bijlage is een uitgebreide methodeverantwoording opgenomen.

1.4 Leeswijzer

Dit rapport omvat zes hoofdstukken. In hoofdstuk twee wordt begonnen met een beschrijving van het cameratoezicht in Amsterdam Centrum (organisatie

van het cameratoezicht, geconstateerde incidenten, opvolging politie, cameratoezicht als instrument voor de politie en de knelpunten bij de toepassing). Hoofdstuk 3 gaat over het effect van cameratoezicht op de objectieve veiligheid en hoofdstuk 4 over het effect op de subjectieve veiligheid. De beleving van het cameratoezicht komt aan de orde in hoofdstuk 5. Tot slot behandelt hoofdstuk 6 de argumenten die een rol spelen bij een beslissing over de continuering van cameratoezicht.

2 CAMERATOEZICHT IN AMSTERDAM CENTRUM

2.1 Organisatie

Aantal en plaatsing

Bij de invoering van cameratoezicht in februari 2004 zijn aanvankelijk 26 camera's geplaatst: 10 in het Nieuwendijkgebied en 16 in het Wallengebied. In 2005 zijn er 5 camera's bijgeplaatst in het Wallengebied en is 1 camera verplaatst van de Nieuwendijk naar de Wallen, waardoor het totaal uitkwam op 9 op de Nieuwendijk en 22 op de Wallen. In 2007 zijn er 3 camera's bijgeplaatst in het Wallengebied. Zeer recentelijk is er 1 camera verplaatst in het Wallengebied en zijn in dit gebied ook 2 extra camera's geplaatst. Momenteel hangen er dus 9 camera's in het Nieuwendijkgebied en 27 camera's in het Wallengebied. Er is besloten tot de plaatsing van extra camera's en de verplaatsing van de bestaande camera's vanwege de verplaatsing van de overlast. In figuur 2.1 is weergegeven waar de camera's hangen in de twee gebieden.

Figuur 2.1 Cameraposities

Nieuwendijk *Wallen*

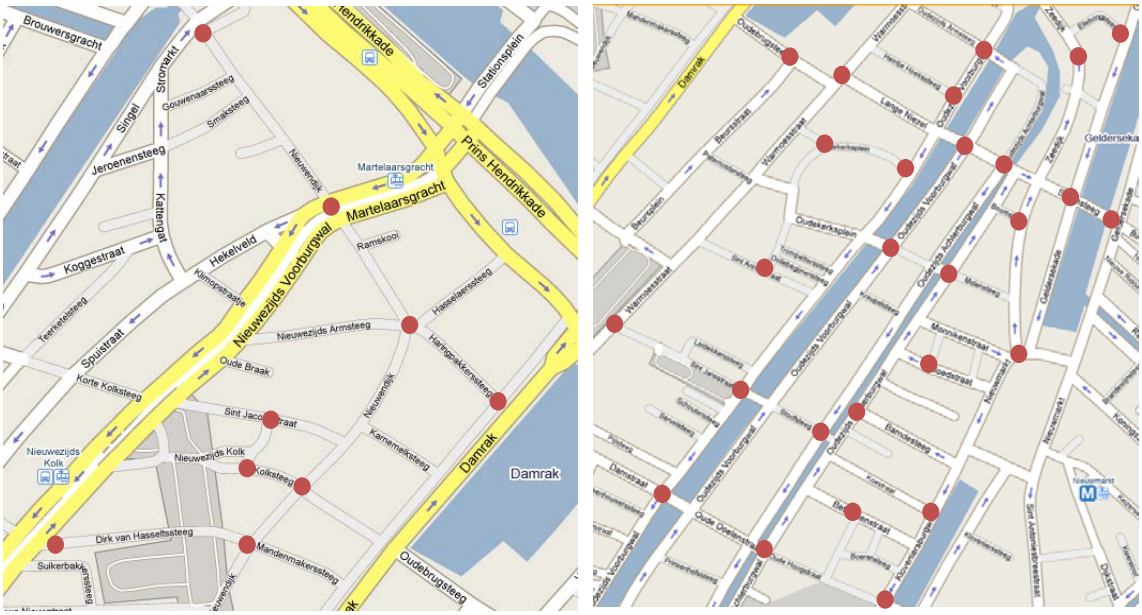

Uitkijken beelden

De beelden worden uitgekeken in een uitkijkruimte. Deze is ondergebracht bij politiebureau Beursstraat. Daar worden de beelden van zowel de camera's in het Wallengebied (dat valt onder wijkteam Beursstraat) als van de camera's in het Nieuwendijkgebied (dat valt onder wijkteam Nieuwezijds Voorburgwal) uitgekeken. Het uitkijken gebeurt door MTV'ers, die in dienst zijn van Stadstoezicht. Per dienst kijken er twee MTV'ers uit. In totaal zijn er ongeveer

vijftien MTV'ers die uitkijkdiensten draaien. Het cameratoezicht wordt op alle dagen live uitgekeken van zeven uur 's avonds tot drie uur 's nachts.

Daarnaast kijkt ook de politie beelden uit. Dit doen zij tijdens geplande acties. Tijdens deze acties kijkt één functionaris het cameratoezicht uit en stuurt zijn of haar collega's op straat (meestal in burger) aan. Deze acties worden op willekeurige, maar wel logische, tijdstippen gehouden door beide wijkteams. Naast deze acties worden de beelden ook op willekeurige momenten uitgekeken door de politie, namelijk wanneer er tijd voor is in de meldkamer. Het is daarom onduidelijk op welke tijdstippen en hoe lang er precies op een dag live wordt meegekeken.

Veel van de geïnterviewde respondenten geven aan dat het wenselijk zou zijn de beelden ook op andere tijdstippen dan alleen van 19.00 tot 03.00 uur structureel live uit te kijken. Vooral op de Nieuwendijk is het overdag druk, waardoor de kans op bijvoorbeeld zakkenrollerij groot is. Ook bewoners en bezoekers is gevraagd of de beelden 24 uur per dag zouden moeten worden uitgekeken. De resultaten zijn weergegeven in figuur 2.2.

Figuur 2.2 **Aandeel dat vindt dat cameratoezicht 24 uur per dag live uitgekeken moet worden (in %)** *

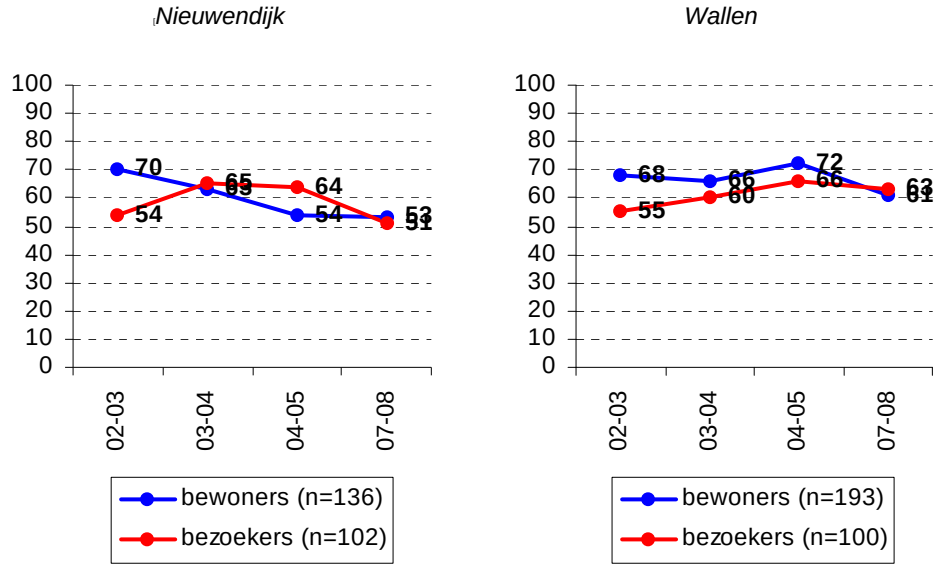

* Over deze vraag is niet gerapporteerd in de meting van 2006. De jaartallen lopen van juli tot en met juni. Het jaar '02-03' loopt dus van juli 2002 tot juni 2003.

Gemiddeld vindt 57 procent van de bewoners en bezoekers dat cameratoezicht 24 uur per dag live uitgekeken moet worden. Het aandeel bewoners van het Nieuwendijkgebied dat dit vindt, is significant afgenomen ten opzichte van voor de invoering van cameratoezicht. Bij de andere groepen is dit niet veel veranderd.

Opvolging
Indien een incident wordt waargenomen, worden de incidenten doorgegeven aan de meldkamers van de bureaus Beursstraat of de Nieuwezijds Voorburgwal, afhankelijk van waar het incident zich afspeelt. In deze meldkamers kunnen de beelden ook worden bekeken. Hier wordt de politie-inzet bepaald. De waargenomen incidenten worden door de MTV'ers geregistreerd in een logboek. Ook wordt geregistreerd of de politie opvolging heeft gegeven aan het incident.

2.2 Incidenten waargenomen door cameratoezicht

De incidenten die worden waargenomen door de uitkijkers, worden dus vastgelegd in een logboek. In de periode van juli 2007 tot en met juni 2008 zijn er 1774 incidenten in het logboek vastgelegd. Dit zijn gemiddeld 147 incidenten per maand en 5 incidenten per dag. In vergelijking met de meting in 2006 is dit aantal ongeveer gelijk gebleven. In tabel 2.1 zijn de incidenten uitgesplitst naar type.

Tabel 2.1 Type incidenten gelogd door uitkijkers (juli 2007-juni 2008)

Type incident	Percentage
Drugs	18
Staandehoudingen of aanhoudingen	15
Onwelwording	8
Ruzie	6
Bedelen	6
Wildplassen	5
Vechtpartij	4
Openbaar dronkenschap	4
Overige overlast	3
Beroving, straatroof of zakkenrollerij	3
Prostitutie/tippelen	2
Samenscholing	1
Overig	25

In de tabel is af te lezen dat drugsincidenten het meest door de uitkijkers worden waargenomen en geregistreerd in de logboeken. Dit zijn incidenten die te maken hebben met drugshandel (13%) of drugsgebruik (5%). Verder blijkt dat wanneer uitkijkers een staandehouding of aanhouding door de politie waarnemen op de camerabeelden, zij deze registreren in het logboek (15% van de vastgelegde incidenten).

Als er een incident wordt waargenomen, wordt dit doorgegeven aan de meldkamers van de politiebureaus Beursstraat of Nieuwezijds Voorburgwal (afhankelijk van waar het incident zich afspeelt). Aldaar wordt besloten of de politie wel of geen actie onderneemt. Uit de gelogde gegevens van de

uitkijkers blijkt dat de politie actie onderneemt in 51 procent van de gevallen. Daarbij zijn de staandehoudingen en aanhoudingen wel als ‘actie politie’ bestempeld, terwijl de politie feitelijk al ter plaatse was toen het incident werd gelogd. Dit percentage betekent een toename ten opzichte van de meting in 2006 (toen volgde de politie 42 procent van de incidenten op) en het percentage is weer terug op het niveau van de start van het cameratoezicht (toen ook 51% werd opgevolgd). Indien de politie geen actie onderneemt naar aanleiding van een gemeld incident door de uitkijkers, wordt dat veroorzaakt door het feit dat er geen opvolgcapaciteit is (omdat de politie bezig is met een incident met zwaardere prioriteit) of doordat de politie het incident anders interpreteert (de politie neemt bij een melding van de uitkijkers het uitkijken over en constateert dan geen incident of overtreding).

In tabel 2.2 is weergegeven wat de verdeling is van incidenten over de verschillende camera’s.

Tabel 2.2 Verdeling incidenten naar camera (juli 2007-juni 2008)

Camera	Locatie	Percentage
9	Warmoesstraat/Lange Niezel	**14**
10	Oude Brugsteeg/Beursstraat	8
12	Oudezijds Achterburgwal/Molensteeg	8
19	Oudezijds Achterburgwal/ Stoofsteeg	6
2	Stormsteeg	5
1	Binnen Bantammerstraat/Geldersekade	4
6	Oudezijds Voorburgwal/Korte Niezel	4
13	Oudezijds Voorburgwal/Oude Kennissteeg	4
16	St. Annenstraat	4
17	Nieuwmarkt/Zeedijk	4
40	Damrak/Haringpakkerssteeg	4
5	Achterburgwal/Korte Niezel	3
14	Oudezijds Voorbugwal/Oude Kerksplein	3
21	Oudezijds Voorburgwal/St Jansstraat	3
24	Oudezijds Achterburgwal/Oude Hoogstraat	3
25	Damstraat/Oudezijds Voorburgwal	3
8	Oudezijds Armsteeg/Oudezijds Voorburgwal	2
11	Zeedijk/Boomsteeg	2
18	Bloedstraat	2
20	Oudezijds Voorburgwal/Stoofsteeg	2
22	Kloveniersburgwal/Oude Hoogstraat	2
43	Nieuwendijk/Nieuwzijds Armsteeg	2
44	Nieuwendijk/Martelaarsgracht	2
3	Elleboogsteeg	1
4	Zeedijk	1
7	Oudezijds Voorburgwal/Hoeksteeg	1
15	Enge Kerksteeg	1
23	Bethanienstraat	1
41	Nieuwendijk/ Mandenmakerssteeg	1
42	Nieuwendijk/Oude Brugsteeg	1
45	Nieuwendijk/Singel	1
47	Kolksteeg	1
46	Drik van Hasseltsteeg/Nieuwezijds Voorburgwal	0
48	St. Jacobsstraat	0

Uit de tabel blijkt dat de meeste incidenten worden waargenomen door cameranummer 9, die is geplaatst op de kruising tussen de Warmoesstraat en de Lange Niezel. Er zijn ook camera's waarmee nauwelijks incidenten worden waargenomen. Dit hoeft niet te betekenen dat de camera's helemaal geen functie hebben. Mogelijk hebben deze camera's een preventief effect. Bovendien komt het gebruik van de beelden door de politie voor opsporingsdoeleinden niet terug in deze registraties. Als wordt gekeken naar de verdeling over de twee cameragebieden, dan blijkt dat 11 procent van de waargenomen incidenten plaatsvinden in het Nieuwendijkkwartier en 89 procent in het Wallengebied.

2.3 Cameratoezicht en opsporing

De wetgeving biedt de mogelijkheid de beelden te gebruiken voor opsporing. In tabel 2.3 is weergegeven hoe vaak de politie camerabeelden heeft veilig gesteld, oftewel hoe vaak de politie beelden heeft opgevraagd voor een opsporingsonderzoek.

Tabel 2.3 Aantal veilig gestelde beelden door politie

Maand	Aantal beelden veilig gesteld door politie
Juli 2007	13
Augustus 2007	13
September 2007	16
Oktober 2007	13
November 2007	8
December 2007	4
Januari 2008	4
Februari 2008	3
Maart 2008	3
April 2008	3
Mei 2008	3
Juni 2008	1
Totaal	**84**

Voor het veilig stellen van beelden moet een formulier worden ingevuld. In de praktijk gebeurt dit niet altijd, waardoor de aantallen niet exact weergeven hoe vaak beelden worden gebruikt voor de opsporing. Dit is een mogelijke verklaring voor het feit dat vooral sinds begin 2008 het aantal veilig gestelde beelden is afgenomen. Uit de cijfers blijkt dat de politie ongeveer zeven keer per maand beelden veilig stelt voor de opsporing. Deze conclusie moet dus met enige voorzichtigheid worden getrokken. Het aantal malen dat beelden worden veilig gesteld is niet op een andere manier te achterhalen en de politie gaat de wijze van registreren in de toekomst dan ook veranderen.

In tabel 2.4 is weergegeven voor welke incidenten beelden zijn veilig gesteld.

Tabel 2.4 Door politie veilig gestelde beelden per type incident

Type incident	Aantal
Straatroof	25
(Poging) diefstal	10
Handel in drugs	9
Zakkenrollerij	6
Openlijke geweldpleging	6
Mishandeling	4
(Poging) overval	4
Vernieling	2
Steekpartij	2
Onbekend	5
Overig	11*
Totaal	84

* Overige delicten zijn bijvoorbeeld: bedreiging, afval lozen in de gracht, kraakactie, doodslag/moord, gesignaleerde, man in water, wederrechtelijke vrijheidsberoving en doorrijden na aanrijding.

De politie stelt vooral beelden veilig voor straatroven (25%). In tabel 2.5 is weergegeven hoe laat de incidenten hebben plaatsgevonden waarvoor beelden zijn veilig gesteld.

Tabel 2.5 Door politie veilig gestelde beelden per tijdsperiode

Live uitkijken	Tijdstip	Aantal
Geen live toezicht		*44*
	03-05	9
	05-07	4
	07-09	5
	09-11	2
	11-13	4
	13-15	5
	15-17	6
	17-19	9
Wel live toezicht		*39*
	19-21	10
	21-23	3
	23-01	12
	01-03	14
Onbekend		1
Totaal		**84**

Uit de tabel blijkt dat 44 incidenten waarvoor beelden zijn veilig gesteld,

plaatsvinden buiten de uren waarop live wordt uitgekeken. Dit is ruim de helft van het aantal incidenten waarvan beelden veilig worden gesteld (52%). Vooral net voor het uitkijken start (17-19 uur) en net nadat het uitkijken eindigt (03-05 uur) vinden veel incidenten plaats waarvoor de politie beelden nodig heeft voor de opsporing. Omdat er relatief vaak beelden voor opsporing worden gebruikt van incidenten die buiten de live uitkijkuren plaatsvinden, is het het overwegen waard de uitkijkuren uit te breiden of anders in te richten (zie ook paragraaf 2.5). Op het moment dat er niet live wordt uitgekeken, hebben de camera's een vaste positie. Indien wel live wordt uitgekeken, kan de camera zodanig worden bediend dat het incident goed in beeld wordt gebracht. Dit komt de kwaliteit van de beelden ten goede, waardoor deze in de opsporing mogelijk van meer waarde kunnen zijn.

2.4 Cameratoezicht als instrument voor de politie

De geïnterviewde politiefunctionarissen zijn van mening dat het camera-toezicht in zowel het Nieuwendijkgebied als in het Wallengebied sinds 2004 een belangrijk middel is geweest in de aanpak van criminaliteit en overlast.

Het cameratoezicht is voor de politie in het Stadsdeel Centrum allereerst een instrument dat de problemen in kaart brengt; het maakt de criminaliteit en overlast zichtbaarder. Volgens de politiefunctionarissen worden er met cameratoezicht incidenten geconstateerd die men met fysiek toezicht op straat niet zou constateren. Dit leidt tot een snellere aansturing van de politie op straat waardoor het gebeurt dat zij burgermeldingen vóór kan zijn. Daarnaast kunnen calamiteiten met behulp van cameratoezicht eerder worden gesignaleerd en kan de hulpverlening beter worden aangestuurd.

Voor de opsporing heeft cameratoezicht een meerwaarde, omdat camerabeelden achteraf kunnen worden terugbekeken voor aanwijzingen en camerabeelden van bewijstechnische waarde kunnen zijn. Het wordt in het Wallengebied vooral ingezet voor het opsporen van (nep)drugsverkopers. Er zijn veel agenten in burger die proberen deze dealers op te pakken, maar zij worden inmiddels door de dealers herkend. Cameratoezicht kan daarom van toegevoegde waarde zijn.

Cameratoezicht is volgens de politiefunctionarissen niet meer weg te denken uit het Stadsdeel Centrum en het is een belangrijk hulpmiddel geworden in de politiepraktijk. De effectiviteit van cameratoezicht wordt echter bepaald in combinatie met fysiek toezicht en in samenwerking met andere partijen zoals burgers en de gemeente. "Wanneer je alleen met cameratoezicht werkt, ben je aan het dweilen; je lost een deel van de problemen op, maar je verplaatst ook een deel", aldus een politiefunctionaris.

2.5 Knel- en verbeterpunten

Kwaliteit en aansturing uitkijkers
Uit de interviews met de politiefunctionarissen en andere professionals komt vrijwel unaniem naar voren dat de uitkijkvaardigheden van de MTV'ers kunnen worden verbeterd. Het uitkijken van de camerabeelden kan verbeterd worden als het gaat om het herkennen van verdachte situaties en de details die noodzakelijk zijn voor een effectief politieoptreden.

De MTV'ers zouden vervolgens minder schroom moeten hebben om de geconstateerde incidenten te melden aan de wijkteams. Dit zou volgens de professionals kunnen worden bevorderd met een briefing aan de MTV'ers van de prioriteiten. Sinds kort nemen de uitkijkers deel aan de briefings van het wijkteam Beursstraat, maar dit is nog niet het geval voor het wijkteam Nieuwezijds Voorburgwal. Voor dit wijkteam is het lastiger, gezien het feit dat de uitkijkers op het bureau Beursstraat zijn gestationeerd.

Wanneer de samenwerking tussen de toezichtcentrale en de wijkteams directer wordt en er kwalitatief beter wordt uitgekeken, leidt dit tot een betere aansturing van de politie op straat. Een aanwijzing hiervoor is de effectiviteit van de gerichte acties waarbij de politie zelf uitkijkt en de observant direct een agent op straat kan aansturen. Volgens Stadstoezicht ontbreekt het de MTV'ers vooralsnog aan bevoegdheden en vaardigheden om ook direct agenten op straat aan te sturen.

Flexibelere inzet camera's
Het merendeel van de professionals pleit in de interviews voor het verkennen van de mogelijkheden van een flexibelere inzet van cameratoezicht, naast het gebruik van vaste cameraposities. Met flexibele inzet wordt bedoeld dat camera´s snel en op relatief eenvoudige wijze verplaatst kunnen worden om adequaat te kunnen reageren op verplaatsingseffecten. Deze flexibele inzet hoeft niet te betekenen dat het cameratoezicht ook draadloos moet worden toegepast. Deze flexibele inzet is al mogelijk maar in verband met bestuurlijke besluitvorming en het hele vergunningentraject niet op korte termijn realiseerbaar.

In de praktijk zou een flexibelere inzet van cameratoezicht betekenen dat er effectiever kan worden ingespeeld op verplaatsingseffecten. Binnen een afgebakend gebied kunnen camera's wisselen van locaties afhankelijk van de mate van criminaliteit en overlast. Door snel in te grijpen, worden daders ontmoedigd om nog delicten te plegen. De professionals vinden dat er zeker ook vaste cameraposities moeten blijven, omdat bij het weghalen van het cameratoezicht de kans bestaat dat hotspots opnieuw aantrekkelijk worden voor criminaliteit.

Uitbreiding en afbakening
De effectiviteit van het cameratoezicht kan volgens de professionals worden verbeterd door het uitbreiden van het aantal camera's, zodat ook (nieuw ontstane) hotspots onder het toezicht komen te vallen. Dit betekent het plaatsen van extra camera's binnen de cameragebieden (bijvoorbeeld in enkele stegen van het Nieuwendijkgebied) en in gebieden waarnaar criminaliteit en overlast is verplaatst (bijvoorbeeld in de Nes vlakbij het Rokin). De wens om uit te breiden is dus vooral een reactie op verplaatsing.

Hoewel er onder de professionals overeenstemming bestaat over de stelling dat niet de gehele stad onder cameratoezicht moet vallen, blijkt de vraag wat de uiteindelijke grenzen van de cameragebieden mogen zijn, moeilijk te beantwoorden. Het is vaak ook lastig te verantwoorden aan burgers waarom er op bepaalde locaties wel of niet voor cameratoezicht wordt gekozen. Voor toekomstig gebruik van cameratoezicht zal hierover goed moeten worden nagedacht.

Preventieve werking
Uit de interviews komt naar voren dat de preventieve werking van het cameratoezicht nog niet optimaal is, omdat nog niet iedereen even goed bekend is met de aanwezigheid ervan. De bekendheid kan verhoogd worden door herhaaldelijk te communiceren over het cameratoezicht.

Techniek
Een aantal professionals ziet verbeteringen voor de effectiviteit van het cameratoezicht op technisch vlak. Cameratoezicht is gebaat bij voldoende licht en op sommige plekken kan de lichtsterkte worden verbeterd. Daarnaast is ook de resolutie van de camerabeelden, dat wil zeggen: het aantal beelden per seconde, voor verbetering vatbaar. Volgens Stadstoezicht zou met nieuwe software ook het proces van meldingen en registraties op de uitkijkcentrales overzichtelijker kunnen worden gemaakt.

Het cameratoezicht is ongeveer vijf jaar operationeel, wat de gemiddelde levensduur van de camera´s is. Daarom wordt er gekeken naar de kwaliteit van de oude camera´s en worden met ingang van 2009 jaarlijks ongeveer acht camera's vervangen.

Live toezicht
De professionals geven in de interviews vrijwel unaniem aan dat meer live uitkijkuren kunnen leiden tot een hogere effectiviteit van het cameratoezicht. Het is voor Stadstoezicht en de politie wegens beperkte capaciteit momenteel onmogelijk de toezichtcentrale optimaal te bemannen. Een alternatief is wellicht om toezicht op meer wisselende tijden te houden, aangezien er daders zijn die de vaste tijden kennen en hun gedrag daarop aanpassen.

2.6 Conclusie

Het aantal camera's in het Nieuwendijkkwartier is de afgelopen jaren gelijk gebleven en in het Wallengebied is het aantal uitgebreid en zijn er camera's verplaatst. Door de uitkijkers worden gemiddeld vijf incidenten per dag geregistreerd in de logboeken. Dit zijn met name drugsgerelateerde incidenten (drugshandel en -gebruik). In de helft van de door uitkijkers gemelde incidenten volgt er actie van de politie. De politie stelt ongeveer zeven keer per maand beelden veilig voor opsporing. Dit gebeurt met name voor straatroven. Ruim de helft van deze incidenten vindt plaats buiten de uren dat live wordt uitgekeken. Het is dan ook het overwegen waard de uitkijkuren uit te breiden of anders in te richten.

Naast het gebruik voor opsporing, is cameratoezicht ook een waardevol instrument voor de aansturing van de politie op straat. Cameratoezicht maakt de problemen beter zichtbaar, wat leidt tot een snellere aansturing. Bovendien kunnen problemen eerder worden gesignaleerd. Wel zijn er enkele verbeterpunten te noemen. Deze liggen met name op het vlak van de kwaliteit en de aansturing van de uitkijkers.

3 OBJECTIEVE VEILIGHEID

Zoals in de inleiding is beschreven, is het vergroten van de veiligheid één van de doelstellingen van het cameratoezicht in Amsterdam Centrum. Veiligheid is te onderscheiden naar objectieve en subjectieve veiligheid. In dit hoofdstuk wordt de objectieve veiligheid en het effect van cameratoezicht hierop beschreven. In hoofdstuk 4 komt de subjectieve veiligheid aan de orde.

3.1 Slachtofferschap

Slachtofferschap volgens bewoners en bezoekers

Landelijk is gemiddeld 39 procent van de burgers ooit wel eens (één of meerdere keren) slachtoffer van een delict. In de regio Amsterdam-Amstelland is dit hoger, namelijk 61 procent.[1] Van de bewoners in het Wallengebied en het Nieuwendijkgebied is respectievelijk 56 en 47 procent wel eens slachtoffer van een delict. Bezoekers van de cameragebieden zijn gemiddeld minder vaak slachtoffer dan bewoners, namelijk twintig procent in het Wallengebied en achttien procent in het Nieuwendijkgebied. Dit is te verklaren door het feit dat bezoekers minder tijd doorbrengen in het gebied en minder 'kans' hebben slachtoffer te worden. Ook is aan de bewoners en bezoekers gevraagd of zij *in het afgelopen jaar* wel eens slachtoffer zijn geweest. In figuur 3.1 zijn daarbij ook de uitkomsten van de eerdere metingen opgenomen.

Figuur 3.1 Slachtofferschap van criminaliteit of overlast (in %)

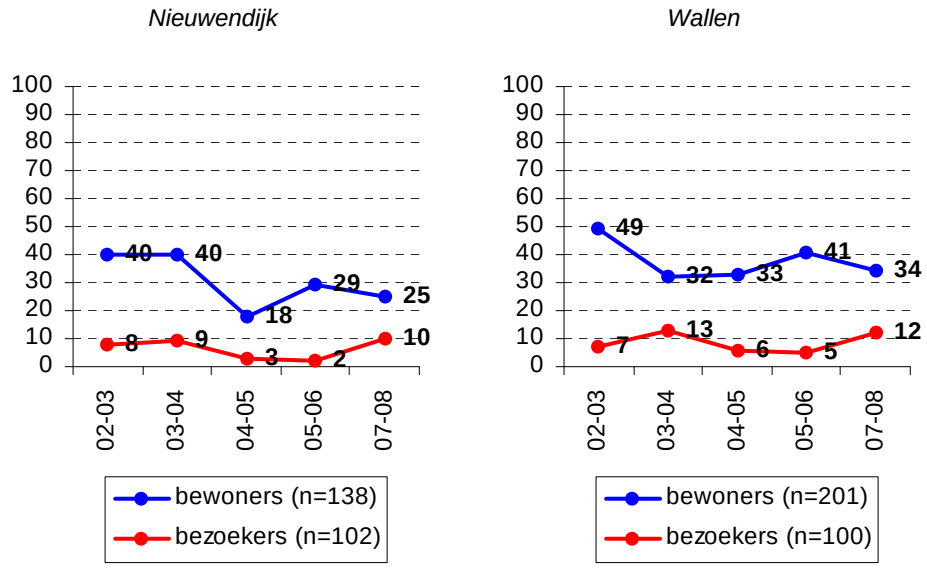

[1] Factsheet Veiligheidsmonitor regio Amsterdam-Amstelland.

Er is een duidelijk verschil in de ontwikkeling van het slachtofferschap tussen bewoners en bezoekers. Het huidige slachtofferschap onder bewoners is na enige fluctuaties significant lager dan in de situatie voor invoering van cameratoezicht voor beide gebieden. Opvallend is wel dat in beide gebieden een flinke daling is geweest ('04-05' voor de Nieuwendijk en '03-04' en '04-05' voor de Wallen) die daarna is gevolgd door een stijging. In de laatste meting is deze weer gevolgd door een daling. De daling ten opzichte van voor invoering van cameratoezicht is niet van toepassing voor de bezoekers. Na jaren van een stabiel laag percentage slachtofferschap is dit het afgelopen jaar toegenomen in beide gebieden.

Zowel de bezoekers als de bewoners zijn voornamelijk slachtoffer geworden van overlast, zoals verbale agressie en een dreigende sfeer. Van de slachtoffers doet een meerderheid (72 procent) geen aangifte. Wel wordt overlast af en toe gemeld bij het Meldpunt Zorg en Overlast. In de periode van half 2007 tot half 2008 zijn er 23 overlastmeldingen binnengekomen.

Slachtofferschap volgens politiecijfers

Ook is gekeken naar de politiecijfers om het verloop in slachtofferschap te bepalen. In aansluiting op eerdere metingen is gekozen voor het analyseren van aangiftecijfers van vijf incidenten, namelijk:

- diefstal/inbraak woning;
- diefstal uit/vanaf motorvoertuigen;
- mishandeling;
- straatroof;
- overval.

In figuur 3.2 is het totaal aantal aangiften over deze vijf incidenten weergegeven voor het Nieuwendijkgebied. De cijfers beslaan vijf jaar, waarbij is gerapporteerd in halve jaren.[2] De ontwikkeling in de cijfers is gegeven voor de politieregio Amsterdam-Amstelland in zijn geheel, voor het district Binnenstad, voor het wijkteam en voor het cameragebied.[3]

[2] 2003-1 bijvoorbeeld is de eerste helft van 2003.

[3] Het gaat om het wijkteam Nieuwezijds Voorburgwal en voor het cameragebied is gekozen om de cijfers van de buurten 'Nieuwendijk Noord' en 'Nieuwe Kerk e.o.' samen te nemen.

Figuur 3.2 Slachtofferschap volgens politiecijfers in Nieuwendijkkwartier, vergeleken met regio, district en wijk (index 2003-1 =100)

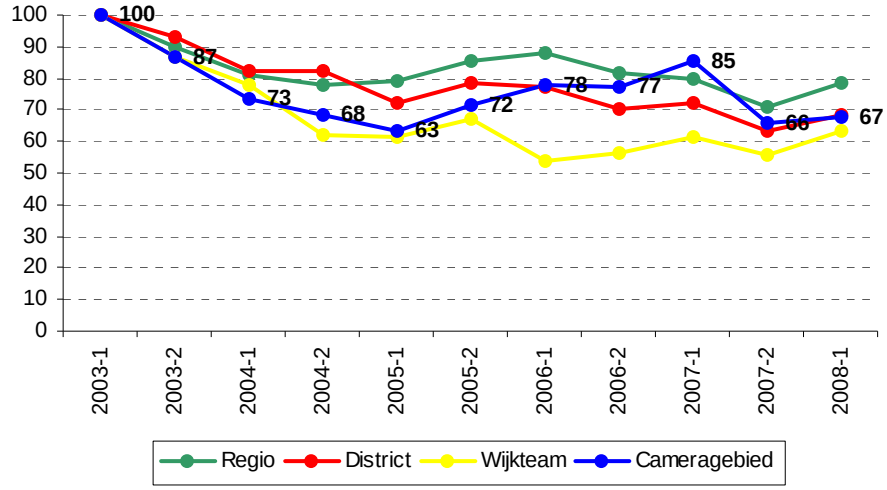

In het Nieuwendijkgebied is het aandeel aangiftes van de vijf geselecteerde delicten met één derde verminderd ten opzichte van de eerste helft van 2003. Sinds de invoering van cameratoezicht in de eerste helft van 2004 hebben de aangiftecijfers in eerste instantie een daling laten zien, waarna de cijfers in de loop van de jaren enigszins fluctueren. De positieve ontwikkeling in het cameragebied kan duiden op een positieve werking van cameratoezicht. Daar moeten twee kanttekeningen bij worden geplaatst. Allereerst is een zelfde verloop van aangiftecijfers ook te zien voor de hele regio en het district. Ten tweede is de daling in aangiften al voor invoering van cameratoezicht ingezet (tweede helft 2003). In figuur 3.3 is het slachtofferschap in het cameragebied uitgesplitst naar type delict.

Figuur 3.3 Slachtofferschap naar type delict, Nieuwendijkkwartier

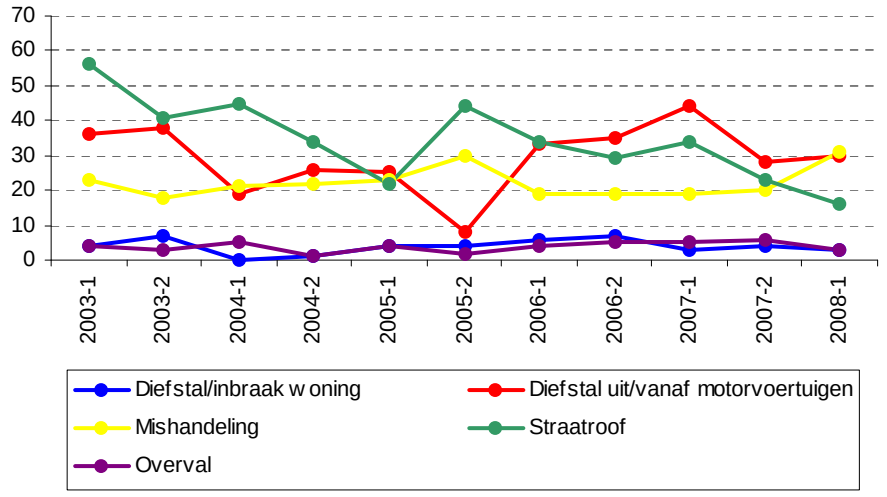

Diefstal en inbraak woning en overvallen komen in verhouding tot de andere drie delicten weinig voor in het gebied. De afname in het totaal aantal delicten is vooral te wijten aan een afname van het aantal straatroven.

In figuur 3.4 zijn de slachtoffercijfers voor het Wallengebied[4] weergegeven in relatie tot de slachtoffercijfers in de regio, het district en de wijk.

Figuur 3.4 Slachtofferschap volgens politiecijfers in Wallengebied, vergeleken met regio, district en wijk (index 2003-1 =100)

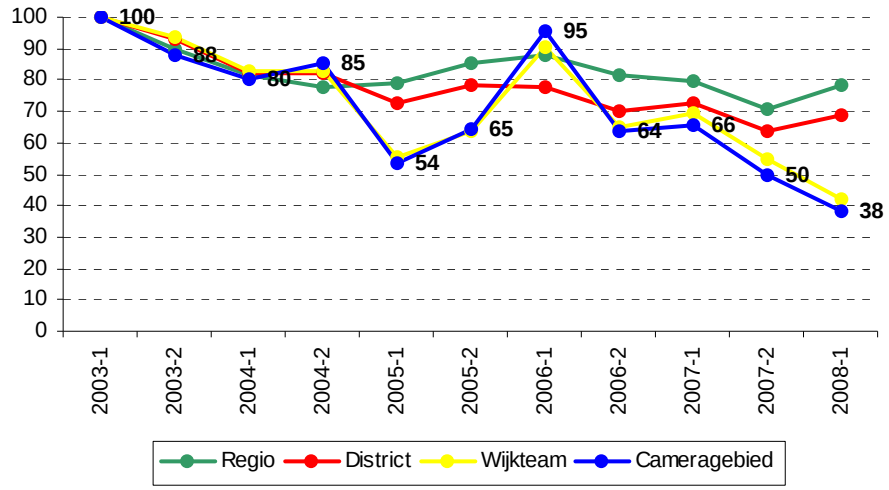

Het verloop van de aangiftecijfers in het Wallengebied komt in grote lijnen overeen met het verloop in het Nieuwendijkgebied. In het Wallengebied is het aantal aangiften van de vijf geselecteerde delicten echter sterker afgenomen dan in het Nieuwendijkgebied, namelijk met bijna twee derde in vergelijking met de eerste helft van 2003. Verder is in het Wallengebied in de eerste helft van 2006 een duidelijke piek in aangiften te zien is. In deze periode is het aantal aangiften van diefstal van of vanaf voertuigen fors toegenomen. In de tweede helft van dat jaar is dit aantal echter weer op het oude niveau. De ontwikkeling van de cijfers in het gebied van het wijkteam zijn ongeveer gelijk aan die in het cameragebied, omdat deze gebieden een grote overlap hebben. De aangiftecijfers in de regio en het district laten ook een dalende trend zien, maar zijn ten opzichte van voor de invoering van cameratoezicht minder gedaald dan in het cameragebied. Ook hier moet de kanttekening worden geplaatst dat deze daling al is ingezet voordat cameratoezicht werd ingevoerd. In figuur 3.5 is het slachtofferschap in het cameragebied uitgesplitst naar type delict.

[4] Het betreft wijkteam Beursstraat en voor het cameragebied is gekozen om de cijfers van de buurten ‘kop Zeedijk’, ‘Burgwallen Oost’ en ‘Oude Kerk e.o.’ samen te nemen.

Figuur 3.5 Slachtofferschap naar type delict, Wallengebied

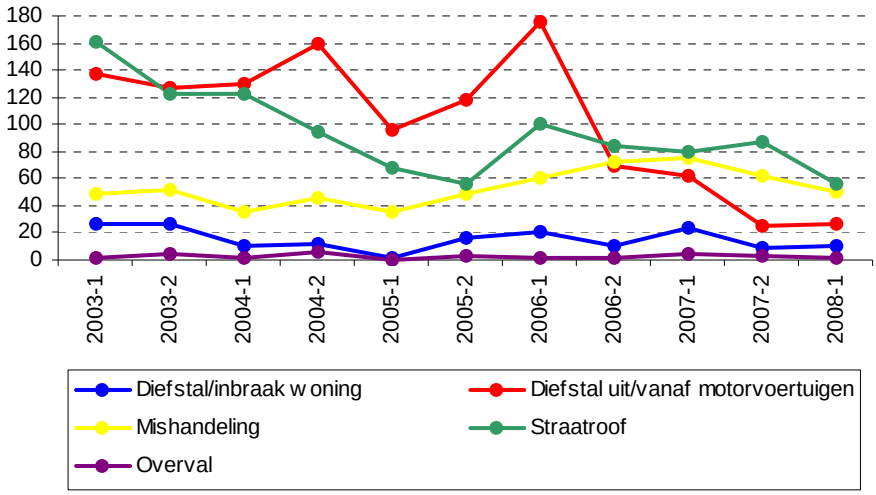

Net als in het Nieuwendijkkwartier geldt ook voor het Wallengebied dat diefstal en inbraak woning en overvallen in verhouding tot de andere drie delicten weinig voorkomen in het gebied. De afname in het totaal aantal delicten is ook in dit gebied te wijten aan een afname van het aantal straatroven, maar ook aan een sterke afname van het aantal diefstallen uit of vanaf motorvoertuigen.

3.2 Effect cameratoezicht

Het effect van cameratoezicht is moeilijk te meten. Een afname in slachtofferschap of aantal aangiften hoeft niet direct verband te houden met de werking van cameratoezicht. Cameratoezicht is één van de maatregelen in een mix om de veiligheid in een gebied te verhogen. Om toch het effect van cameratoezicht zo goed mogelijk te onderzoeken, is gebruikgemaakt van verschillende informatiebronnen. De slachtoffercijfers zijn aangevuld met de vraag aan bewoners, bezoekers, ondernemers en professionals naar hun ideeën over het effect van cameratoezicht op de objectieve veiligheid.

In figuur 3.6 is weergegeven hoeveel procent van de bewoners en bezoekers van de cameragebieden meent dat cameratoezicht leidt tot een vermindering van het aantal gepleegde delicten.

Figuur 3.6 Aandeel dat meent dat cameratoezicht leidt tot een vermindering van gepleegde delicten (in %)

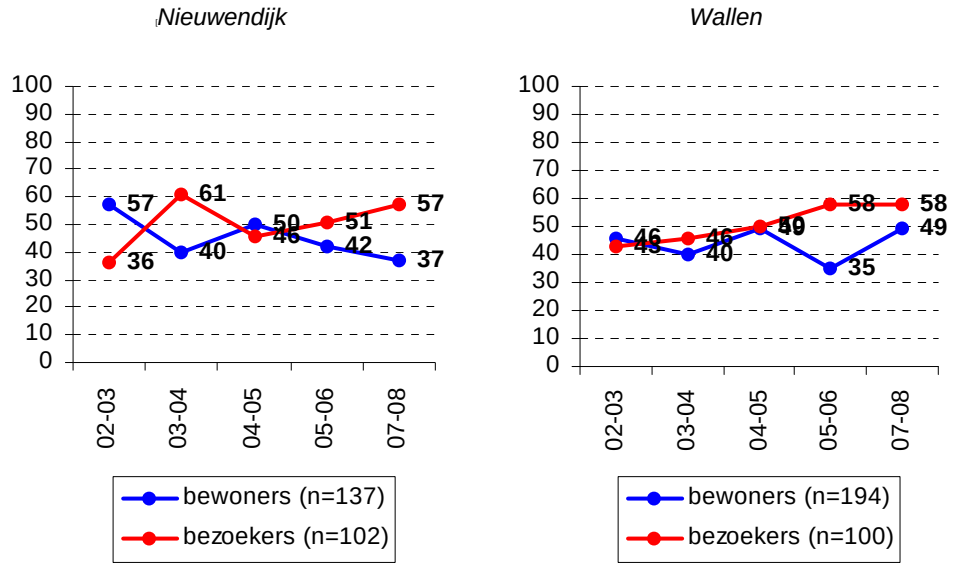

Ongeveer de helft van de bewoners en bezoekers van beide gebieden is van mening dat cameratoezicht leidt tot een vermindering van het aantal gepleegde delicten. Er is een verschil tussen bewoners en bezoekers. De bezoekers van beide gebieden zijn positiever over het effect van cameratoezicht. Ten opzichte van voor de invoering van cameratoezicht is het aandeel bezoekers dat denkt dat cameratoezicht een positief effect heeft op het aantal delicten, significant toegenomen. Bij de bewoners is er een omgekeerd effect. Het aandeel bewoners van het Nieuwendijkgebied dat positief is over het effect van cameratoezicht, is significant afgenomen en in het Wallengebied is dit aandeel gelijk gebleven.

De ondernemers geven aan dat zowel de criminaliteit als de overlast na de komst van het cameratoezicht is afgenomen. Met de komst van het cameratoezicht is de problematiek volgens hen in ieder geval minder zichtbaar geworden. Er gaat in hun visie een zekere preventieve werking uit van het cameratoezicht, maar dit leidt niet tot een oplossing van het probleem. De ondernemers schrijven de afname in criminaliteit en overlast daarbij niet geheel toe aan het cameratoezicht; zij noemen de invloed van andere maatregelen. Ook volgens verschillende politiefunctionarissen heeft het cameratoezicht bijgedragen aan een daling van de criminaliteitcijfers en het aantal klachten van burgers.

3.3 Verplaatsing

Ervaren verplaatsing
Zoals al beschreven is, is het effect van cameratoezicht moeilijk te meten. Wel kan worden geconcludeerd dat de situatie in beide cameragebieden is verbeterd en dat dit effect volgens burgers, bezoekers, ondernemers en politiefunctionarissen voor een deel kan worden toegeschreven aan het cameratoezicht. Er is volgens geïnterviewden echter wel sprake van verplaatsing van de problemen naar andere straten in de buurt. In het Nieuwendijkgebied is 36 procent van de bewoners en 41 procent van de bezoekers van mening dat problemen zich verplaatsen. In het Wallengebied geldt dit voor 56 procent van de bewoners en 42 procent van de bezoekers. Als wordt gevraagd wat zich verplaatst, dan wordt drugsgebruik en -handel veruit het meest genoemd. Ook straatroven en een dreigende sfeer verplaatsen zich volgens de bewoners en bezoekers.

Verschillende politiefunctionarissen geven aan dat er verschuivingen van delicten waarneembaar zijn van het cameragebied op de Wallen Noord naar de Wallen Zuid, waar geen camera's hangen. In het Nieuwendijkgebied verplaatst vooral de overlast zich volgens de politie en dan met name naar de randen van het gebied, zoals de stegen aan de Nieuwendijk ten hoogte van de Bijenkorf. Ook treden er volgens de politie verplaatsingseffecten op *binnen* het gebied. Drugshandel vindt meer plaats in steegjes in plaats van midden op straat en zakkenrollen vindt vaker plaats in cafés en winkels in plaats van op straat. Geïnterviewde ondernemers geven aan dat de problematiek minder zichtbaar is doordat de drugsverkopers zich minder groeperen en hun activiteiten deels verplaatsen naar net buiten het cameragebied (Damrak en de Nes) of naar plekken binnen het cameragebied die niet onder de reikwijdte van de camera's vallen, zoals enkele steegjes aan de Nieuwendijk.

Verplaatsingseffecten zijn niet per definitie slecht en zelfs een doel van het cameratoezicht. De camera's zorgen voor het verspreiden en verdunnen van de problemen, zodat er weliswaar meer mensen last van hebben, maar wel in mindere mate.

Verplaatsing volgens politiecijfers
De ervaren verplaatsingseffecten door respondenten zijn getoetst aan politiecijfers. In navolging van eerdere metingen is gekozen om een verplaatsingsgebied te kiezen dat grenst aan het Wallengebied, namelijk het Nieuwmarktgebied.[5] In figuur 3.7 is de ontwikkeling in aangiften over de vijf delicten weergegeven van het verplaatsingsgebied, in vergelijking met het cameragebied Wallen, de regio en het district.

[5] Dit gebied omvat een groot deel van de Nieuwmarktbuurt, de Lastagebuurt en de Kloveniersburgwal.

Figuur 3.7 Slachtofferschap volgens politiecijfers in verplaatsingsgebied, vergeleken met regio, district en cameragebied (index 2003-1 =100)

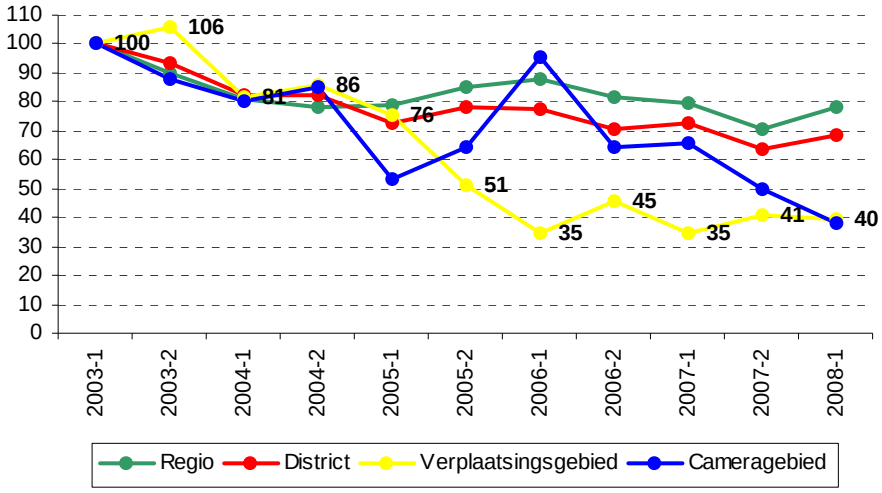

Uit de cijfers blijkt dat het verplaatsingsgebied nog voor de invoering van cameratoezicht te maken heeft gehad met een toename in het slachtofferschap, maar dat daarna een behoorlijke daling heeft plaatsgevonden, waarbij de slachtoffercijfers de laatste jaren op een lager niveau zijn gestabiliseerd. De afname is net zo groot als in het cameragebied. Dit neemt niet weg dat er sprake kan zijn van verplaatsingseffecten. Een deel van de nog steeds aanwezige criminaliteit kan namelijk worden gepleegd door daders die voorheen in het cameragebied opereerden. Een belangrijke conclusie uit deze cijfers is dat er in het verplaatsingsgebied in ieder geval geen toename is in het aantal aangiften van de vijf geselecteerde incidenten.

3.4 Conclusie

Uit de enquêtes blijkt dat het slachtofferschap onder bewoners significant lager is dan voor de invoering van cameratoezicht. Dit geldt niet voor bezoekers, waar het slachtofferschap het laatste jaar is toegenomen. Als wordt gekeken naar de politiecijfers, dan is er een flinke daling in slachtoffercijfers in vergelijking met voor de invoering van cameratoezicht. Daarbij moet worden genuanceerd dat deze daling zich al had ingezet voordat het cameratoezicht werd ingevoerd, maar de daling in het Wallengebied is een stuk sterker in vergelijking met de regio en het district.

Uit de interviews blijkt dat ook politiefunctionarissen, functionarissen van de gemeente/stadsdeel en ondernemers het idee hebben dat cameratoezicht een positief effect heeft op de objectieve cijfers. De situatie is volgens hen zeker verbeterd. Wel is bijna iedereen van mening dat het moeilijk is het effect direct toe te schrijven is aan cameratoezicht, omdat deze vorm van toezicht in een

mix aan maatregelen wordt toegepast. Bovendien geven bijna alle geïnterviewden aan dat er verplaatsingseffecten zijn opgetreden. Dit is lastig te staven aan de politiecijfers, maar er is in ieder geval geen toename in slachtofferschap te constateren in het verplaatsingsgebied.

4 SUBJECTIEVE VEILIGHEID

In dit hoofdstuk komt de subjectieve veiligheid aan de orde: de veiligheids-gevoelens van burgers die het cameragebied bezoeken of in het gebied wonen of werken.

4.1 Onveiligheidsgevoelens

Allereerst zijn de bewoners en bezoekers van de twee cameragebieden gevraagd naar hun onveiligheidsgevoelens. In figuur 4.1 is de ontwikkeling in deze gevoelens weergegeven.

Figuur 4.1 Onveiligheidsgevoelens in de cameragebieden (in %)

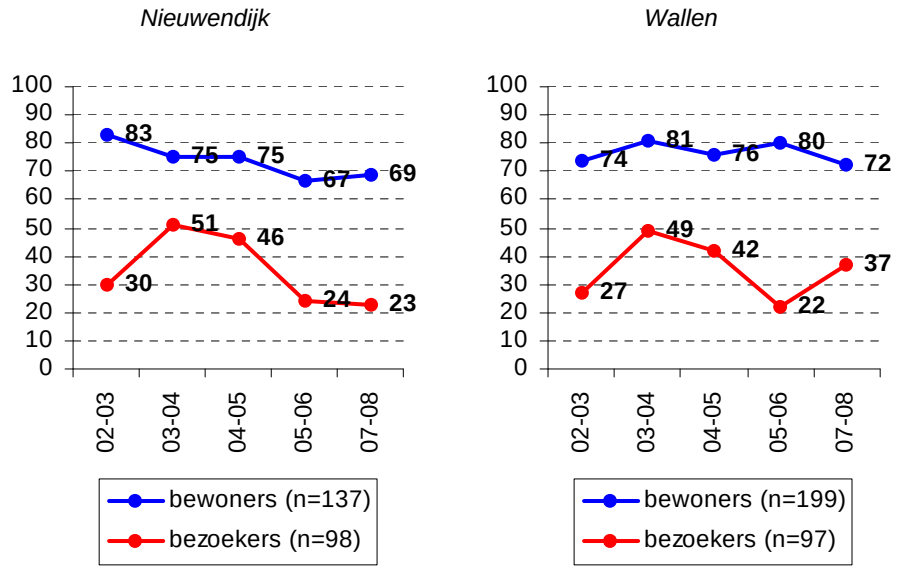

In de periode van invoering van cameratoezicht (februari 2004) is er in eerste instantie (met uitzondering van de bewoners op de Nieuwendijk) een toename in onveiligheidsgevoelens. Deze toename is bij de bezoekers zelfs vrij fors te noemen (anderhalf tot twee keer zoveel bezoekers voelde zich onveilig in deze periode in vergelijking met de periode voor invoering van cameratoezicht).

Voor het Nieuwendijkgebied geldt dat bij zowel de bewoners als de bezoekers na invoering van cameratoezicht een afname van onveiligheidsgevoelens te constateren is. De afname in onveiligheidsgevoelens bij bewoners van het Nieuwendijkgebied is significant (niet bij de bezoekers). Deze dalende trend

past in een landelijke trend. In Nederland voelde in 2006[1] ongeveer een kwart van de burgers zich wel eens onveilig. In de loop van de jaren is dat gedaald naar twintig procent in 2008.[2] Deze daling past echter niet in de trend voor de hele regio Amsterdam-Amstelland, waar geen daling in onveiligheidsgevoelens is (28% in 2008 versus 26% in 2006).

Voor het Wallengebied geldt een ander beeld. De onveiligheidsgevoelens van bewoners schommelen weliswaar enigszins op en neer over de jaren heen, maar blijven relatief stabiel. Daarbij is sinds de invoering van cameratoezicht geen daling van onveiligheidsgevoelens te constateren. Dit gold in eerste instantie wel voor de bezoekers, maar de laatste meting laat weer een toename zien.

Er zijn verder weinig burgers (zowel bewoners als bezoekers) die zich vaak onveilig voelen: gemiddeld voelt twee procent zich vaak onveilig. Als bewoners en bezoekers zich onveilig voelen, geldt voor beide gebieden dat dit met name 's nachts is. Bewoners en bezoekers geven vooral aan zich onveilig te voelen in steegjes. In het cameragebied zijn deze ruimschoots te vinden.

4.2 Onveiligheidsgevoelens en cameratoezicht

Gevoelens van (on)veiligheid worden beïnvloed door een veelheid aan factoren. Het is dan ook niet mogelijk om een verbetering van de veiligheidssituatie direct toe te schrijven aan de werking van cameratoezicht. Om toch het effect van cameratoezicht in beeld te kunnen brengen, zijn hierover twee vragen gesteld aan bewoners en bezoekers. Ten eerste is gevraagd naar het effect dat cameratoezicht heeft op het veiligheidsgevoel. In figuur 4.2 is weergegeven hoe dit effect zich in de loop van de jaren heeft ontwikkeld.

[1] Flight, S. en P. Hulshof (2006). *Evaluatie cameratoezicht Wallen en Nieuwendijk, Amsterdam. Verslag van vier metingen: 2003, 2004 en 2005 en 2006.* Amsterdam: DSP-Groep.

[2] Veiligheidsmonitor Rijk 2008. Landelijke rapportage. Voorburg: CBS.

Figuur 4.2 Camera's verhogen gevoel van veiligheid (in %*)

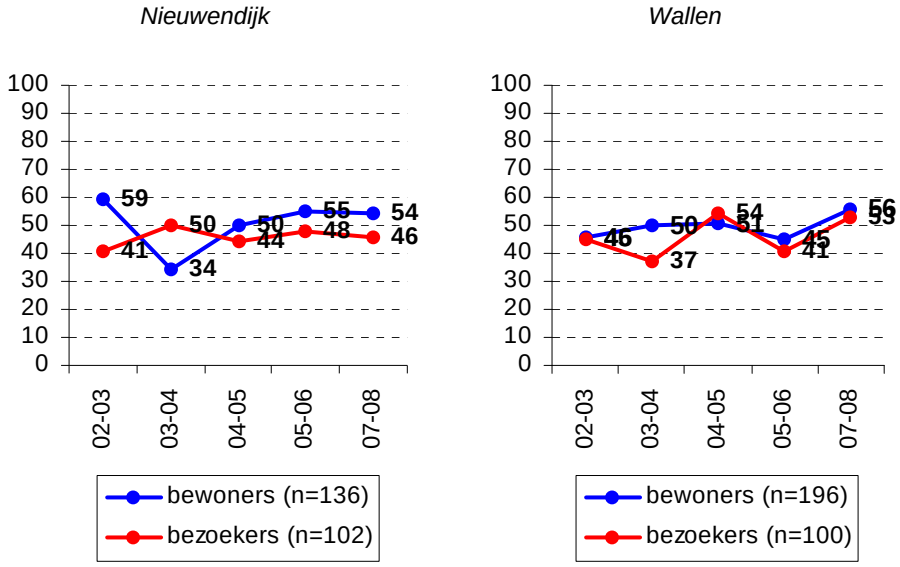

* Omdat er bij de nulmeting nog geen camera's hingen, is in die meting gevraagd naar het verwachte effect van cameratoezicht op de veiligheidsgevoelens.

Ongeveer de helft van de bewoners en bezoekers in beide gebieden voelen zich naar eigen zeggen veiliger doordat er camera's hangen. Dit aandeel is in de loop van de jaren, ondanks enige fluctuaties, gemiddeld genomen weinig veranderd. Een opvallende bevinding is wel dat de onveiligheidsgevoelens in het Nieuwendijkgebied in de loop van de jaren zijn gedaald, terwijl het aandeel bewoners of bezoekers dat zich zegt veiliger te voelen door camera's, niet is toegenomen. Dit bevestigt het feit dat naast cameratoezicht ook andere maatregelen van invloed kunnen zijn op de veiligheidsgevoelens. *

Volgens de geïnterviewde ondernemers zijn met name bewoners en ondernemers in het Nieuwendijkgebied zich veiliger gaan voelen sinds de komst van het cameratoezicht. Zij vinden dat met het invoeren van het cameratoezicht de gemeente en de politie het signaal afgeven dat ze actief bezig zijn met de veiligheid. De ondernemers denken dat het effect van cameratoezicht op het veiligheidsgevoel minder sterk is voor bezoekers die minder vaak in het gebied komen, zoals het winkelend publiek, toeristen en ook de 'criminele toeristen'. Dit heeft volgens de ondernemers te maken met de bekendheid van deze groep met het cameratoezicht (zie paragraaf 5.1).

Ten tweede is bewoners en bezoekers gevraagd naar de frequentie waarin zij zich onveilig voelen in de straten net buiten het Nieuwendijk- of Wallengebied. De resultaten staan in figuur 4.3. Ter vergelijking zijn ook de onveiligheidsgevoelens in het cameragebied weergegeven.

Figuur 4.3 Onveiligheidsgevoelens in het algemeen, in het cameragebied en net buiten het cameragebied in de periode '07-'08 (in %)

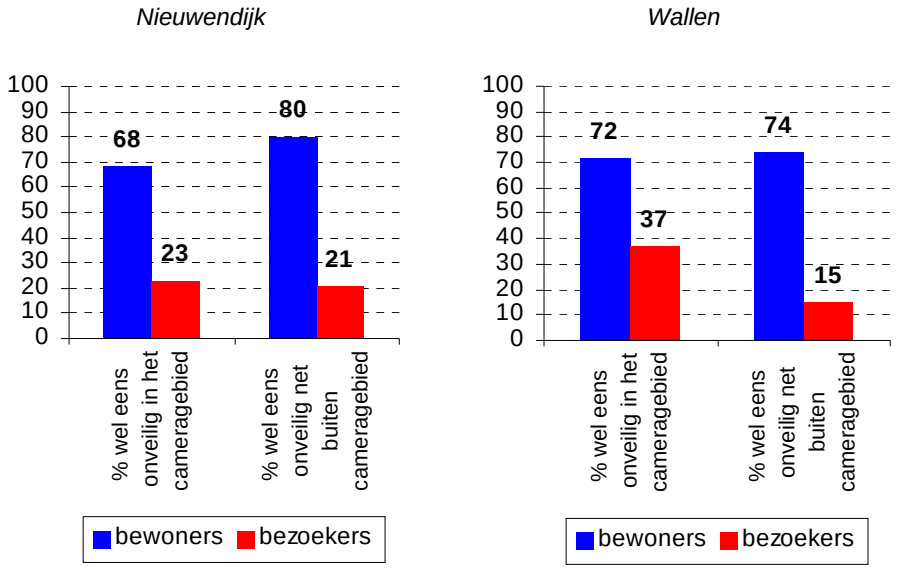

In het Nieuwendijkgebied voelt een groter deel van de bewoners zich wel eens onveilig net buiten het cameragebied dan in het cameragebied zelf. Dit zou er op kunnen duiden dat cameratoezicht een positief effect heeft op de onveiligheidsgevoelens. De bezoekers voelen zich ongeveer even veilig binnen het Nieuwendijkgebied als net daarbuiten. In het Wallengebied voelen bewoners zich ongeveer even veilig binnen dan buiten het gebied. Bezoekers daarentegen voelen zich vaker onveilig in het cameragebied dan net daarbuiten.

4.3 Conclusie

In het Nieuwendijkgebied zijn de gevoelens van onveiligheid lager dan voor de invoering van het cameratoezicht. Weliswaar hebben de bezoekers in eerste instantie een forse toename in onveiligheidsgevoelens ervaren, maar uiteindelijk voelen zij zich veiliger dan voor de invoering van cameratoezicht. Een belangrijke vraag is of dit wordt veroorzaakt door het cameratoezicht. Het blijft lastig hier een eenduidig antwoord op te geven. Als wordt gekeken naar de landelijke tendens, dan voelen burgers zich gemiddeld genomen in het hele land minder onveilig. In dat licht bezien valt het effect niet direct toe te schrijven aan cameratoezicht. Daarentegen zijn er een aantal uitkomsten die wel kunnen duiden op een werking van het cameratoezicht. In Amsterdam-Amstelland is er geen dalende tendens in de veiligheidsgevoelens, waardoor de ontwikkeling in het Nieuwendijkgebied hier positief tegen afsteekt. Daarnaast voelen bewoners van het Nieuwendijkgebied zich veiliger in het cameragebied dan net daarbuiten. Tot slot geeft de helft van de bewoners en bezoekers aan dat het cameratoezicht ervoor zorgt dat zij zich veiliger voelen in het gebied.

In het Wallengebied is er geen afname van onveiligheidsgevoelens in vergelijking met voor de invoering van cameratoezicht. Wel zijn er grote fluctuaties geweest in de onveiligheidsgevoelens in de loop van de jaren, met name bij bezoekers. Opvallend is dat de onveiligheidsgevoelens van de bezoekers tot voor de laatste meting dezelfde positieve trend liet zien als bij de bezoekers in het Nieuwendijkgebied. Uit de laatste meting blijkt echter dat de gevoelens van onveiligheid weer flink zijn toegenomen.

5 OPVATTINGEN OVER CAMERATOEZICHT

Om het effect van cameratoezicht te kunnen meten, is het belangrijk om naast de effecten op subjectieve en objectieve veiligheid ook te kijken naar de opvattingen van diverse groepen die met het cameratoezicht te maken hebben. Weten zij dat er cameratoezicht is? Wat vinden ze ervan? Schaadt het hun privacy? In dit hoofdstuk wordt aandacht besteed aan de opvattingen van bewoners, bezoekers, ondernemers, politie en overige professionals.

5.1 Bekendheid en bewustzijn van cameratoezicht

Bekendheid met cameratoezicht kan het preventieve effect vergroten en kan ook een positief effect hebben op de veiligheidsgevoelens. Daarom is er op verschillende manieren geprobeerd om de bekendheid te vergroten, namelijk door borden in de gebieden te plaatsen, via media-aandacht en bewonersbijeenkomsten. In figuur 5.1 is de bekendheid met het cameratoezicht onder bewoners en bezoekers in de loop van de jaren weergegeven voor beide gebieden.

Figuur 5.1 Bekendheid met cameratoezicht (in %)*

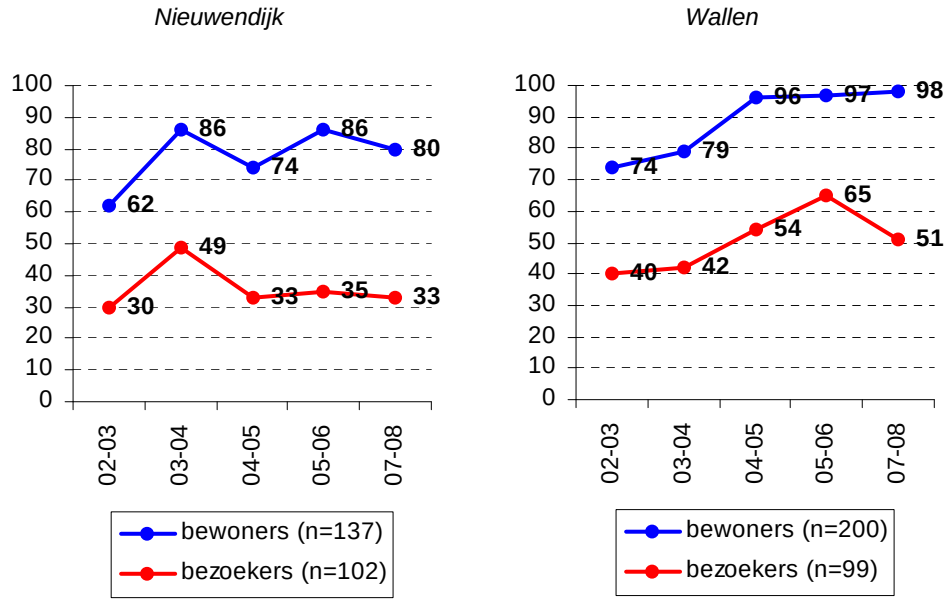

* Tijdens de nulmeting van 2003 is de bewoners en bezoekers gevraagd of ze bekend zijn met het feit dat er camera's opgehangen gaan worden.

De bekendheid onder bewoners is groter dan onder bezoekers (bezoekers komen minder vaak in het gebied). De bekendheid onder bewoners op de Wallen is bijna volledig (significant beter dan bij de start in 2004), maar in het Nieuwendijkgebied weet een vijfde van de bewoners niet dat er cameratoezicht is. Van de bewoners die weten dat er cameratoezicht is, weet ongeveer de helft ook precies waar de camera's hangen.

Ook bij de bezoekers is de bekendheid met het cameratoezicht hoger in het Wallengebied dan in het Nieuwendijkgebied. De bekendheid met cameratoezicht bij bezoekers in het Wallengebied is hoger dan bij de start van cameratoezicht (2004), zij het dat de bekendheid bij de vorige meting beter was. De bekendheid met cameratoezicht bij bezoekers in het Nieuwendijkgebied is in de loop van de jaren niet beter geworden. Van de bezoekers die weten dat er cameratoezicht is, weet ongeveer een vijfde waar de camera's precies hangen.

De politie onderstreept het belang van het onder de aandacht brengen van cameratoezicht. Het preventieve effect van cameratoezicht zou door voorlichting over de cameraposities en exacte (zoom)mogelijkheden van de camera's kunnen worden vergroot. Desondanks worden sommige delicten nog steeds gepleegd. De geïnterviewde buurtregisseurs vinden dat het bewustzijn van cameratoezicht relatief groot is onder betrokkenen bij drugsgerelateerde delicten. Zowel de dealers als de vaste kopers van drugs zouden volgens hen exacte kennis hebben over het bereik van het cameratoezicht. Een aanwijzing hiervoor is het opzoeken van 'blindspots' zoals nissen, steegjes of achter containers om transacties te doen. Daarnaast vermommen veel daders zich met petten en capuchons. In sommige gevallen hebben de verslaafden wel besef van het cameratoezicht, maar nemen zij de camera's echter voor lief en gebruiken zij toch onder het oog van de camera.

5.2 Opinie over cameratoezicht

Bewoners en bezoekers is verder gevraagd naar hun mening over cameratoezicht door hen de stelling voor te leggen 'ik ben tegen cameratoezicht'. In figuur 5.2 staat weergegeven welk percentage van de bewoners en bezoekers het niet eens is met deze stelling, oftewel het aandeel dat niet tegen cameratoezicht is.

Figuur 5.2 Aandeel dat niet tegen cameratoezicht is (in %)

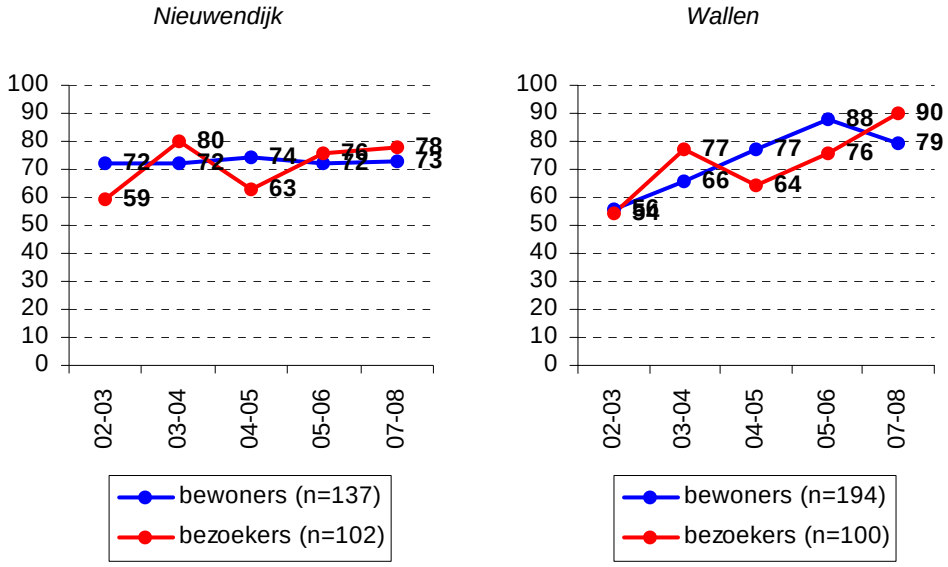

Minimaal driekwart van de bewoners en bezoekers van beide gebieden is niet tegen cameratoezicht. Uitgezonderd de bewoners in het Nieuwendijkgebied is het aandeel tegenstanders bij de andere groepen significant afgenomen.

Ook het merendeel van de geïnterviewde ondernemers is niet tegen cameratoezicht. De overige ondernemers staan er onverschillig tegenover; zij zien geen nadelen maar ook geen voordelen. Volgens hen delen zij deze onverschilligheid met een groot aantal collega's op zowel de Nieuwendijk als op de Wallen.

5.3 Privacy

Uit onderzoek blijkt dat het draagvlak voor cameratoezicht groot is onder burgers.[1] Dit vertaalt zich mede in het feit dat burgers steeds minder van mening zijn dat cameratoezicht een inbreuk is op de privacy. In deze evaluatie is hier ook naar gevraagd. In figuur 5.3 is weergegeven welk aandeel van bewoners en bezoekers cameratoezicht een inbreuk vindt op hun privacy.

[1] Dekkers, S. & G. Homburg (2006). *Evaluatie cameratoezicht op openbare plaatsen. Nulmeting.* Amsterdam: Regioplan Beleidsonderzoek.

Figuur 5.3 Aandeel dat cameratoezicht een aantasting van de privacy vindt (in %)

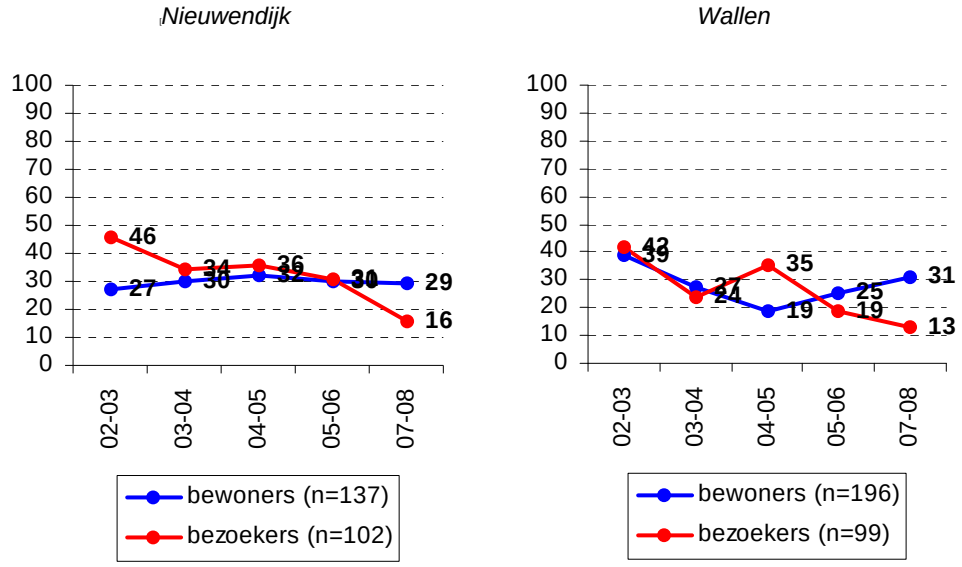

Het aandeel bewoners dat cameratoezicht een aantasting van de privacy vindt, is in vergelijking met de situatie voor invoering van cameratoezicht niet veel lager. Het aandeel bezoekers dat cameratoezicht een aantasting vindt van de privacy, is wel significant gedaald ten opzichte van voor de invoering van cameratoezicht. Dit geldt voor beide cameragebieden.

De resultaten uit de enquêtes worden onderschreven door de geïnterviewde politiefunctionarissen en andere professionals in het stadsdeel. De inbreuk op de privacy was een van de speerpunten van de kritiek van de bewoners op de komst van het cameratoezicht. In de interviews bestaat de indruk dat door de voorlichting en de behaalde resultaten de negatieve houding van veel bewoners is omgeslagen en er onder bewoners juist een groeiende vraag naar uitbreiding van het aantal camera's is.

5.4 Conclusie

De bekendheid met cameratoezicht onder bewoners is hoog, zij het nog niet optimaal in het Nieuwendijkgebied. De bekendheid is lager onder bezoekers. Voor het preventieve effect en het effect op de veiligheidsgevoelens zou het beter zijn als deze bekendheid groter is.

Verder is de houding van bewoners, bezoekers en ondernemers ten aanzien van cameratoezicht positief. Een relatief klein deel is tegen cameratoezicht en ook de inbreuk op de privacy wordt een stuk minder ervaren dan voor invoering van cameratoezicht.

6 CAMERATOEZICHT: HOE VERDER?

6.1 Conclusie

In deze paragraaf worden de belangrijkste conclusies van het rapport kort samengevat.

Objectieve veiligheid
Uit zowel de enquêtes onder bewoners (gevraagd naar algemeen slachtofferschap) als uit politiecijfers (gekeken naar slachtofferschap van diefstal/inbraak woning, diefstal uit/vanaf motorvoertuigen, mishandeling, straatroof en overval) blijkt dat het slachtofferschap flink is afgenomen ten opzichte van de situatie voor de invoering van cameratoezicht. Er is sprake van een positieve trend, maar waarbij in de loop van de jaren de cijfers enige fluctuaties hebben laten zien. In hoofdstuk 3 worden deze toegelicht.

Een groot deel van de betrokkenen (bewoners, bezoekers, ondernemers, politie, gemeente) denkt dat cameratoezicht een positieve bijdrage heeft geleverd aan de verbeterde situatie, maar beseft tegelijkertijd dat naast cameratoezicht ook andere maatregelen (en juist de mix aan maatregelen) hebben gezorgd voor een verbetering in de cameragebieden.

Verplaatsing
Bijna alle geïnterviewden geven aan dat cameratoezicht als afzonderlijk instrument de problemen in de gebieden niet oplost. Volgens geïnterviewden treden er dan ook verplaatsingseffecten op, die vanwege het doel van verspreiden en verdunnen niet per definitie slecht zijn. De geïnterviewden geven aan dat de problemen zich verplaatsen naar de Dam, het Damrak, de Nes en de Wallen-Zuid. Of er verplaatsingseffecten optreden is lastig te staven met politiecijfers, maar er is in ieder geval geen toename in slachtofferschap te constateren in het geselecteerde verplaatsingsgebied. Dit betreft een groot deel van de Nieuwmarktbuurt, de Lastagebuurt en de Kloveniersburgwal.

Subjectieve veiligheid
Bewoners en bezoekers in het Nieuwendijkgebied voelen zich veiliger dan voor de invoering van cameratoezicht. De bewoners zijn zich geleidelijk aan veiliger gaan voelen en bezoekers zijn zich na een aanvankelijke toename in onveiligheidsgevoelens de laatste jaren steeds veiliger gaan voelen. Dit geldt niet voor bewoners en bezoekers van het Wallengebied. Daar is de subjectieve veiligheid niet veel veranderd sinds de invoering van cameratoezicht. Als wordt gevraagd naar het effect van cameratoezicht op de veiligheidsgevoelens, dan zegt ongeveer de helft van de bewoners en bezoekers van beide gebieden dat zij zich veiliger zijn gaan voelen door deze vorm van toezicht.

Opinie over cameratoezicht
Het grootste deel van de betrokkenen is positief over cameratoezicht. In de loop van de jaren zijn er steeds meer voorstanders gekomen en is de privacydiscussie verstomd. Er wordt door bewoners of ondernemers soms zelfs gevraagd om cameratoezicht.

6.2 Continueren?

De veiligheidssituatie in beide cameragebieden is dus duidelijk verbeterd ten opzichte van de situatie van voor de invoering van cameratoezicht. Het is helaas niet mogelijk om het exacte effect van cameratoezicht op deze verbeterde situatie te benoemen, maar veel van de respondenten in dit onderzoek zijn van mening dat cameratoezicht een positieve bijdrage heeft geleverd. Zij zijn dan ook voorstander van de continuering van cameratoezicht. Cameratoezicht kan echter niet zomaar blijvend worden toegepast. De wet schrijft voor dat proportionaliteit een belangrijk criterium is. Met andere woorden: er moet sprake zijn van een ernstige situatie in termen van criminaliteit en overlast voordat een zwaar middel als cameratoezicht kan worden ingezet, maar ook kan worden gecontinueerd. En het moet duidelijk zijn dat het cameratoezicht een wezenlijke bijdrage levert aan het oplossen of verkleinen van de problemen.

In de evaluatie is uitgebreid aandacht besteed aan het beginsel van proportionaliteit. De bij het cameratoezicht betrokken personen zijn unaniem van mening dat het cameratoezicht moet worden gecontinueerd en dat daar voldoende argumenten voor zijn. De volgende argumenten worden genoemd:

- De situatie is weliswaar verbeterd, maar als wordt gekeken naar de Veiligheidsindex[1] scoren de cameragebieden nog steeds rood, oftewel onveilig in vergelijking met de rest van Amsterdam.
- Het cameratoezicht in de twee gebieden is volgens de betrokkenen nog steeds proportioneel, oftewel de problemen zijn nog steeds ernstig genoeg om cameratoezicht te kunnen toepassen. Vooral het Wallengebied is een cumulatiegebied, een gebied waar sprake is van meervoudige problematiek. Zolang het het huidige karakter behoudt, zal het aantrekkelijk blijven voor diverse soorten van criminaliteit (zoals drugshandel, drugsgebruik, zakkenrollerij, straatroof en het verkopen van nepdope).
- Cameratoezicht wordt toegepast in een mix aan maatregelen om de veiligheid te vergroten; het is één van de schakels in de veiligheidszorg. Cameratoezicht is een aanvulling en een ondersteuning voor deze andere maatregelen, met name voor de politie-inzet op straat. De angst bestaat dat als cameratoezicht wordt beëindigd, de veiligheidsketen niet optimaal meer kan functioneren en een deel van de problemen terugkeert.

[1] De veiligheidsindex is een instrument om de veiligheidssituatie in Amsterdam, de stadsdelen en afzonderlijke buurten inzichtelijk te maken. De Veiligheidsindex is gebaseerd op Amsterdams bevolkingsonderzoek en op politiecijfers. Zie www.eenveiligamsterdam.nl.

- Het draagvlak voor cameratoezicht is vooral onder bewoners erg groot. Er wordt een grote weerstand van deze groep burgers verwacht als het cameratoezicht wordt weggehaald. Bovendien heeft cameratoezicht een belangrijke signaalfunctie naar de bewoners, bezoekers en ondernemers: er wordt gewerkt aan het verhogen van de veiligheid.
- Tot slot sluit het cameratoezicht goed aan bij de doelstellingen van het project '1012'. Dit is een project, vernoemd naar het postcodegebied 1012, waarin criminaliteit en criminogene functies worden gereduceerd en de functiebalans tussen wonen, ondernemen en bezoeken wordt hersteld. Het project moet de binnenstad een kwaliteitsimpuls geven en het stadscentrum weer bruisend maken. Voor het welslagen van dit project moet aan belangrijke voorwaarden worden voldaan, waaronder het verbeteren van de veiligheidssituatie. Cameratoezicht is één van de maatregelen die daar een bijdrage aan kan leveren.

Als eind 2008 door de deelraad wordt besloten tot continuering van cameratoezicht, zal dit weer gebeuren voor een bepaalde periode (het is een wettelijke vereiste om het cameratoezicht aan een bepaalde tijdsduur te verbinden). Dit betekent dat ook in de toekomst goed moet worden nagedacht over het nut en de noodzaak van deze vorm van toezicht. Het moet een bijdrage leveren aan het oplossen van de problemen en het mag geen vanzelfsprekend middel worden. Er moet voortdurend goed worden bekeken op welke locaties cameratoezicht kan worden toegepast en wat de afbakening van de gebieden zijn. Er moet een rechtvaardiging bestaan voor het feit dat de camera's op bepaalde plekken hangen en op andere niet.

Omdat cameratoezicht deel uitmaakt van een bredere mix aan maatregelen om de veiligheid te vergroten, kan een verandering in de veiligheidssituatie niet een-op-een aan cameratoezicht worden toegeschreven. Er kan dan ook niet te scherp worden gefocust op het behalen van specifieke doelstellingen met het cameratoezicht. Dit neemt niet weg dat het wel ingezet kan worden voor specifieke acties (bijvoorbeeld: het aanpakken van nepdopeverkopers). Het is belangrijk om voortdurend goed te blijven sturen op prioriteiten en te blijven monitoren wat de effecten zijn en wat er met de beelden gebeurt. Als er continue aandacht uitgaat naar de wijze waarop cameratoezicht wordt ingezet en kan worden ingezet, is dit een teken dat het cameratoezicht echt wordt gebruikt en dat het niet een vanzelfsprekend middel is geworden.

6.3 Op welke wijze continueren?

Ondanks de positieve bijdrage van cameratoezicht aan de verbeterde veiligheidssituatie in het Wallengebied en het Nieuwendijkkwartier, zijn er ook enkele verbeterpunten te benoemen. Indien worden besloten tot het continueren van het cameratoezicht, is een aantal ontwikkelingen en aandachtspunten van belang.

- Ten eerste wordt er stadsbreed bekeken of het mogelijk is de uitkijkruimtes van de verschillende cameratoezichtprojecten te centraliseren. Dit kan leiden tot een professionaliseringsslag. Desondanks moet er aandacht blijven voor het goed aansturen van de MTV'ers en moeten zij attent worden gemaakt op de prioriteiten die door de politie worden gesteld. Zolang er nog geen centrale uitkijkruimte is, zullen de politieteams van zowel de Beursstraat als de Nieuwezijds Voorburgwal moeten zorgen voor een goede informatieoverdracht naar de MTV'ers.
- Ook in de toekomst moet er voldoende aandacht zijn voor de afbakening van de cameragebieden en worden nagedacht over de verantwoording voor het wel of niet ophangen van camera's op bepaalde locaties. Veel betrokkenen zijn voorstander van het flexibeler inzetten van cameratoezicht om snel en adequaat in te spelen op veiligheidsontwikkelingen. Deze flexibele inzet is in de praktijk al wel mogelijk, maar verplaatsing van camera's duurt vaak lang vanwege bestuurlijke besluitvorming en het hele vergunningentraject. Er zou kunnen worden nagedacht over de wijze waarop deze procedures kunnen worden versneld, waardoor de inzet van camera's ook echt een flexibel karakter kan krijgen.
- Veel betrokkenen zijn voorstander van het uitbreiden van de uren waarop live wordt uitgekeken. Dit past niet in het huidige budget. Zolang er geen extra uren zijn, is het goed om de optie te overdenken om het uitkijken op andere, flexibele tijdstippen te laten plaatsvinden. Dit voorkomt dat (potentiële) daders op de hoogte raken van wanneer ze wel en niet worden waargenomen.
- Cameratoezicht werkt volgens de betrokkenen goed in de mix aan maatregelen om de veiligheid te vergroten. Het is dan ook belangrijk dat cameratoezicht blijft worden toegepast in deze mix, vooral met voldoende opvolging door de politie.
- Er zijn nog enkele technische verbeteringen aan het cameratoezicht mogelijk:
  - Verbeteren van de lichtsterkte van sommige locaties.
  - Verhogen van de resolutie van de camerabeelden.
  - Verbeteren van de registratiesoftware in de uitkijkruimte.

Met een verbetering op bovenstaande punten en het goed sturen op prioriteiten en doelstellingen, kan cameratoezicht ook in de toekomst een waardevol middel zijn in de mix aan maatregelen om de veiligheidssituatie te verbeteren.

BIJLAGE

Methodeverantwoording

Dit rapport betreft een vervolgmeting van eerdere metingen die door DSP-groep zijn uitgevoerd (in 2003, 2004, 2005 en 2006). Om vergelijking mogelijk te maken, is zo veel mogelijk aangesloten bij de onderzoeksopzet van deze vorige metingen. De evaluatie bestond uit de volgende onderdelen.

- enquêtering van bewoners en bezoekers;
- interviews met ondernemers;
- interviews met professionals (politie, Stadstoezicht, centrale stad, stadsdeel);
- interviews met privacydeskundigen;
- verzameling en analyse van politiecijfers;
- verzameling en analyse van logboeken van de uitkijkcentrale;
- discussiebijeenkomst.

Deze onderdelen worden hieronder nader uitgewerkt.

Enquêtering van bewoners en bezoekers

Voor het enquêteren van bewoners in het Wallengebied en het Nieuwendijkkwartier zijn per gebied 600 vragenlijsten verspreid met als doel een nettorespons van 100 te behalen. Deze respons is ruimschoots gehaald (zie tabel B1-1). Voor het enquêteren van bezoekers hebben twee enquêteurs vragenlijsten afgenomen bij voorbijgangers in de twee gebieden. De vragenlijsten werden in het Nederlands of in het Engels afgenomen. Per locatie zijn minimaal 100 bezoekers ondervraagd (zie tabel B1-1). Aan de bezoekers werd gevraagd wat het doel was van hun bezoek aan het gebied. Als zij aangaven in het gebied te wonen, zijn deze respondenten in de analyses meegeteld bij de bewoners.

Tabel B1 Aantal respondenten vijfde meting

	Nieuwendijk	Wallen	Totaal
Bewoners	138	201	303
Bezoekers	101	100	201

Interviews met ondernemers

Naast bewoners en bezoekers zijn ook ondernemers geïnterviewd. In totaal is met 9 ondernemers een face-to-face-interview gehouden. Vanwege tijdgebrek hebben 5 ondernemers gevraagd of ze de vragen per e-mail konden beantwoorden. Helaas hebben al deze ondernemers niet gerespondeerd.

Interviews met professionals
Verder is gesproken met een aantal betrokkenen bij het cameratoezicht, namelijk:

- Twee personen van het Stadsdeel Centrum.
- Een persoon van de Directie Openbare Orde en Veiligheid van de gemeente Amsterdam.
- Zes functionarissen van de politie (drie buurtregisseurs, een wijkteamchef, de districtschef en de projectleider cameratoezicht).
- Twee straatmanagers.
- Een persoon van de dienst Stadstoezicht.

In totaal zijn twaalf interviews gehouden met professionals. Deze interviews zijn allemaal face to face afgenomen.

Interviews met privacydeskundigen
Daarnaast zijn nog face-to-face-interviews gehouden met twee privacydeskundigen, namelijk de Gemeentelijke Ombudsman van Amsterdam (voormalig collegelid van het College Bescherming Persoonsgegevens) en een functionaris bij het College Bescherming Persoonsgegevens.

Verzameling en analyse van politiecijfers
Politiecijfers zijn verkregen via bureau Managementinformatie en Onderzoek (MIO) van de politie Amsterdam-Amstelland. De volgende cijfers zijn verkregen:

- Aantal aangiften van diefstal/inbraak woning, diefstal uit/vanaf motorvoertuigen, mishandeling, straatroof en overval voor het Nieuwendijkgebied.
- Aantal aangiften van diefstal/inbraak woning, diefstal uit/vanaf motorvoertuigen, mishandeling, straatroof en overval voor het Wallengebied.
- Aantal aangiften van diefstal/inbraak woning, diefstal uit/vanaf motorvoertuigen, mishandeling, straatroof en overval voor een verplaatsingsgebied (Nieuwmarktbuurt).
- Aantal aangiften van diefstal/inbraak woning, diefstal uit/vanaf motorvoertuigen, mishandeling, straatroof en overval voor het hele korps, het district en de verschillende wijkteams van het district.

Verzameling en analyse van logboeken van de uitkijkcentrale
Daarnaast zijn ook de logboeken van de uitkijkers bestudeerd, namelijk de loggegevens van de periode juli 2007 tot en met juni 2008. Verder zijn ook de verzoeken tot het veilig stellen van beelden door de politie bestudeerd. Dit betrof dezelfde periode, namelijk van half 2007 tot half 2008.

Discussiebijeenkomst
Tot slot is een discussiebijeenkomst gehouden met direct betrokkenen bij het cameratoezicht. Hierbij waren aanwezig:

- De coördinator van het team Veiligheid van Stadsdeel Centrum.

- Projectleider cameratoezicht van de Directie Openbare Orde en Veiligheid van de gemeente Amsterdam.
- Projectleider cameratoezicht van de politie.
- Een buurtregisseur.
- Een wijkteamchef.
- Een straatmanager.